



REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:10

2014-03-27

S2014/2930/FS (delvis)

Socialdepartementet

Inspektionen för vård och omsorg
Box 45184
104 30 Stockholm

Uppdrag att låta barn komma till tals i tillsyn över psykiatrisk tvångsvård

Regeringens beslut

Regeringen ger Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att utveckla och pröva arbetssätt som säkerställer att barn som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården själva kommer till tals och får framföra sin mening inom ramen för tillsynsinsatser. Inspektionen ska även säkerställa att barn som tvångsvårdas inom psykiatrin kan ta direktkontakt med myndigheten. Barn som är placerade på hem för vård eller boende (HVB), familjehem, särskilda ungdomshem och boenden enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, har i dag särskilda möjligheter att kontakta IVO och ställa frågor eller framföra klagomål. Den möjligheten ska även finnas för barn som vårdas i den psykiatriska heldygnsvården.

Antalet barn som tvångsvårdas under ett år är mellan tvåhundra och trehundra. Därför bedöms de utvecklingsinsatser som följer av uppdraget endast ta begränsade resurser i anspråk hos myndigheten.

Uppdraget ska genomföras i löpande dialog med samordningsfunktionen för regeringens plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa (PRIO) på Socialdepartementet. Uppdraget ska även genomföras i samråd med Barnombudsmannen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Nationell Samverkan för psykisk Hälsa (NSPH).

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 december 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Ärendet

En av de viktigaste utgångspunkterna när principen om barnets bästa ska tillämpas är att barn själva får komma till tals och får framföra sin

mening. Inom ramen för tillsynen av barnpsykiatriska kliniker sker det i mycket liten omfattning.

Barnombudsmannen har under 2013 inhämtat åsikter och erfarenheter från barn och unga som upplevt psykisk ohälsa. Syftet var att få kunskap om hur denna grupp upplever sin situation och det stöd de får av samhället. Inom ramen för uppdraget genomförde Barnombudsmannen bl.a. samtal med barn med erfarenhet av psykiatrisk tvångsvård samt ordnade möten mellan barn och beslutsfattare i staten, landsting och kommuner.

I deras arbete har det framkommit att barnen ofta saknat information om vårdens syfte och innehåll, sina rättigheter och möjligheter att framföra klagomål.

Sedan 2010 har Socialstyrelsen, numera IVO, en särskilt telefonnummer till vilket barn som är placerade på HVB, familjehem, särskilda ungdomshem och barn med insats i form av LSS-boende kan ringa och ställa frågor eller framföra klagomål. Barnen kan också skicka e-post till myndigheten.

En sådan direktkanal till tillsynsmyndigheten ger inspektionen underlag för att göra riskbedömningar och identifiera brister ur barnens perspektiv. Det är också en möjlighet för barnen att få information om sina rättigheter och vilken information som ska ges av vårdgivaren. Regeringen gör bedömningen att en sådan möjlighet även bör gälla barn och unga som vårdas enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, förkortad LRV, och lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, förkortad LPT.

I sammanhanget bör nämnas att IVO har regeringens uppdrag att se över hur myndighetens service till och bemötande av allmänheten kan utvecklas och tydliggöras (dnr S2014/1124/FS). I uppdraget ingår att formulera ett serviceåtagande som tydligt anger vad allmänheten kan förvänta sig av kontakterna med myndigheten samt att regelbundet följa upp och utvärdera allmänhetens synpunkter på verksamhetens service och bemötande. Uppdraget ska delredovisas senast den 30 juni 2014 och slutredovisas senast den 31 december 2014.

Det finns också utrymme för myndigheten att inom ramen för det nämnda uppdraget eller därutöver, bedöma om det finns ytterligare sätt att säkerställa en direktkontakt med myndigheten för barn som tvångsvårdas i psykiatrin. Det kan även handla om att använda andra kommunikationsformer än de som finns i dag.

Ytterligare en åtgärd för att förstärka barnets rättigheter är därför att utveckla arbetssätt inom tillsynen som säkerställer att barn kommer till tals. Detta bedöms också ge inspektionen bättre underlag för sina beslut eftersom verksamheten blir belyst från olika perspektiv.

Barnombudsmannens arbete visar att det är möjligt och önskvärt att involvera barn som ges psykiatrisk tvångsvård i frågor om vårdens innehåll och kvalitet. IVO har också egna erfarenheter på området genom att myndigheten i dag alltid erbjuder barn som vistas på hem för vård eller boende att samtala med inspektörerna.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Anders Printz

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA
Barnombudsmannen
Myndigheten för vårdanalys
Nationell Samverkan för psykisk Hälsa (NSPH)
Sveriges Kommuner och Landsting